दलित जिल्ला समन्वय समिति (गठन तथा कार्य सञ्चालन) कार्यविधि, २०७१

प्रस्तावना :

समाजको अभिन्न अंगको रुपमा रहेको दलित समुदायको उत्थान एवं विकास गरी समावेशी विकास एवं लोक कल्याणकारी राज्यको स्थापना गर्न स्थानीय निकाय, विषयगत कार्यालयहरु तथा गैर सरकारी क्षेत्रबाट लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनको लागि योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन मूल्याङ्कनका लागि पहल, समन्वय, सहजीकरण र निगरानी गर्ने, दलित समुदायसँग सम्बन्धित समस्याहरुको निराकरणका लागि पहल गर्ने मञ्चको रुपमा कार्य गर्ने, जिल्लामा विभिन्न संघ, संस्था र निकायबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरुलाई संयोजन गर्दै एकीकृत रुपमा सञ्चालन गर्ने, दलित लक्षित बजेटलाई व्यवस्थित तरिकाले उपयोग गरी कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रियामा एकरुपता ल्याउने एवं अनुदान रकमलाई स्पष्ट, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्न विकाससँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा सहयोग पुऱ्याउन जिल्ला तहमा समन्वय समिति गठन गर्न वान्छनीय भएकोले नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले यो "दलित जिल्ला समन्वय समिति (गठन तथा कार्य सञ्चालन) कार्यविधि, २०७१" तर्जुमा गरी लागू गरेको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम "दलित जिल्ला समन्वय समिति (गठन तथा कार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७१" रहेको छ।

(ख) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : बिषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "अध्यक्ष" भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ।

(ख) "उपाध्यक्ष" भन्नाले दफा ..बमोजिमको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ।

(ग) "सदस्य" भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ।

(घ) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको दलित जिल्ला समन्वय समिति सम्झनु पर्छ।

३. समितिको गठन : (१) स्थानीय निकायहरु, विषयगत कार्यालयहरु र गैर सरकारी संस्थाहरुबाट आ-आफ्नो ढंगले दलितका क्षेत्रमा काम गर्दै आईरहेकाले काममा दोहोरोपना हटाई सीमित स्रोत साधनको प्रभावकारी उपयोगमा गरी दलित वर्गको मूलप्रवाहीकरण, सशक्तिकरण, क्षमता विकास र गरिबी निवारणका क्षेत्रमा स्रोत साधनबाट अपेक्षित उपलब्धी हासिल भई लक्षित वर्गले सन्तोषजनक प्रतिफल प्राप्त गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन जिल्ला तहमा सञ्चालन हुने विभिन्न कार्यक्रमहरुको समन्वय गर्नको लागि "दलित जिल्ला समन्वय समिति" नामको एक समिति गठन हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहायका सदस्यहरु रहनेछन् :–

(क) जिल्ला विकास समितिका सभापति - अध्यक्ष
(ख) जिल्लाभित्र दलित समुदायको हक, हित र विकासका क्षेत्रमा क्रियाशील
दलित व्यक्ति मध्येबाट संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रीबाट मनोनित एक जना - उपाध्यक्ष
(ग) स्थानीय विकास अधिकारी -सदस्य
(घ) प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी - सदस्य
(ङ) जिल्ला प्रहरी कार्यालय प्रमुख - सदस्य
(च) जिल्ला शिक्षा अधिकारी - सदस्य
(छ) जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रमुख - सदस्य
(ज) जिल्ला पशु विकास कार्यालयको प्रमुख - सदस्य
(झ) जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रमुख - सदस्य
(ञ) जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयको प्रमुख - सदस्य
(ट) महिला तथा वालवालिका अधिकृत - सदस्य
(ठ) घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय/समितिको प्रमुख - सदस्य

(ड) दलित गैरसरकारी संस्था महासंघ जिल्ला शाखाले तोकेको एक महिलासहित दुई जना प्रतिनिधि- सदस्य
(ढ) जिल्ला विकास समितिको कार्यक्रम अधिकृत (सामाजिक विकास शाखा प्रमुख) - सदस्य सचिव

४ .समितिको काम, कर्तब्य र अधिकारः- समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) दलित समुदायसँग सम्बन्धित जिल्लामा सञ्चालित विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रका कार्यक्रमहरुको सहजीकरण, समन्वय तथा अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने,

(ख) जिल्लामा दलित समुदायको उत्थान र विकासको लागि सञ्चालन भईरहेका कार्यक्रमहरुमा दोहोरोपन हुन नदिन Watch Dog (निगरानी) को काम गर्ने,

(ग) जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत जस्ता अमानवीय व्यवहारबाट उत्पीडित दलितवर्गको हकहित र उत्थानका कार्य गर्ने तथा चेतनामूलक/सशक्तीकरणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(घ) परम्परागत पेशा एवं व्यवसायको संरक्षण, सम्बर्द्धन गर्दै आधुनिकीकरणका लागि कार्य गर्ने, गराउने,

(ङ) विभिन्न संघ, संस्था निकायबाट गठन हुने उपभोक्ता समिति, समूह वा सरोकारवाला संघ, संस्थामा दलित समुदायको समानुपातिक प्रतिनिधित्वको लागि पहल गर्ने,

(च) जिल्लास्थित सरकारी कार्यालय एवं गैर सरकारी संघ, संस्थासँग समन्वय गरी दलित समुदायको आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, शैक्षिक लगायत समग्र विकासका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, गराउने,

(छ) सरकारी, गैरसरकारी संघ, संस्था एवं निकायबाट सञ्चालित दलित समुदाय केन्द्रित कार्यक्रमको निरीक्षण, सुपरीवेक्षण, अनुगमन तथा अभिलेखीकरण गर्ने र ती कार्यक्रमहरुको नियमितता, मितव्ययिता, पारदर्शिता र प्रभावकारिता वृद्धि गर्न समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने,

(ज) विभिन्न संघ, संस्था निकायबाट स्रोत, साधन जुटाई दलित समुदायको उत्थानका लागि आय एवं सीप तथा रोजगारमूलक कार्यक्रम, तालिम, गोष्ठी, सेमीनार आदि सञ्चालन गर्ने, गराउने,

(झ) दलित समुदायका समस्याहरु पहिचान गरी समाधानका लागि स्थानीयस्तरमा कार्यरत सबै सरकारी, गैरसरकारी र सामाजिक संघ संस्थाहरुलाई सक्रिय रुपमा परिचालन गर्ने र दलित समुदायको उत्थानको लागि कार्य गर्न उत्प्रेरित गर्ने गराउने,

(ञ) दलित समुदायको तथ्याङ्क एवं विवरण संकलन गर्ने, गराउने,

(ट) स्थानीय निकायबाट स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०६९ अनुसार दलित लक्षित कार्यक्रमहरुमा विनियोजित बजेटबाट लक्षित वर्ग लाभान्वित हुने अवस्था सुनिश्चित गर्ने,

(ठ) स्थानीय निकाय लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा एवं परीक्षण निर्देशिका, २०६८ अनुसारको लैससास बजेटको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गर्ने,

(ड) जिल्लामा विषयगत कार्यालयहरु तथा स्थानीय निकायबाट सञ्चालित दलित विकासको लागि लक्षित कार्यक्रमको कार्यान्वयनको अवस्था तथा कुल विनियोजित बजेटको बारेमा प्रचार प्रसार गर्ने,

५. समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि : (१) समितिको बैठक १ बर्षमा कम्तीमा ६ पटक बस्नेछ।

(२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(३) समितिको बैठक बस्नुभन्दा कम्तीमा तीन दिन अगाबै समितिको सदस्य सचिवले बैठकमा छलफल हुने विषयसहितको सूचना सबै सदस्यलाई दिनु पर्नेछ।

(४) समितिको कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा समितिको बैठकका लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ।

(५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ। निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्ने छ।

६. उपाध्यक्ष सम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिमा एक जना उपाध्यक्ष रहनेछ जसको नियुक्ति नेपाल सरकार (मन्त्रीस्तर) बाट हुनेछ।

(२) उपाध्यक्षको पदावधि बढीमा चार वर्षको हुनेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय निकायको निर्वाचन सम्पन्न भएपछि उपाध्यक्ष आफ्नो पदबाट स्वतः मुक्त हुनेछ।

७. उपाध्यक्षको सेवा, शर्त र सुविधा : (१) समितिको उपाध्यक्षले नियमित पारिश्रमिक वा अन्य सुविधा पाउने छैनन् । तर समितिको बैठकमा भाग लिए वापत उपाध्यक्षले जिल्ला विकास समितिका सदस्यले पाए सरहको बैठक भत्ता पाउनेछ । उपाध्यक्षलाई आफ्नो स्थायी ठेगानादेखि बैठक स्थलसम्म आउँदा र फर्कदा न्यूनतम भ्रमण खर्च जिल्ला विकास समितिले प्रशासनिक खर्चको सीमा भित्र रही उपलब्ध गराउने छ । जिल्ला विकास समितिले बैठक भत्ता, भ्रमण खर्च तथा अनुगमन सम्बन्धी खर्चको व्यवस्था अनुदान तथा कोषतर्फको सम्बन्धित शीर्षकमा नै व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) समितिको बैठक बस्नु अघि समितिको उपाध्यक्षसहितको टोलीले कम्तीमा एक पटक सम्बन्धित योजना, कार्यक्रम तथा परियोजनाको भ्रमण गरी प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) समितिको उपाध्यक्षले कामको सिलसिलामा भ्रमण गर्दा जिल्ला विकास समितिको सभापतिबाट भ्रमण आदेश स्वीकृत गराउनु पर्नेछ । भ्रमण आदेश स्वीकृत गर्दा भ्रमण प्रयोजन समेत स्पष्ट रुपमा खुलाउनु पर्नेछ ।

(४) समितिको उपाध्यक्षले भ्रमण गरी फर्केको पैंतीस दिनभित्र भ्रमण प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । भ्रमण प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि जिल्ला विकास समितिले नियमानुसार भ्रमण भत्ता भुक्तानी गर्नेछ ।

(५) जिल्ला विकास समितिले आफ्नो नियमित बैठक, योजना तर्जुमा गोष्ठी र जिल्ला परिषद्मा समितिको उपाध्यक्षलाई आमन्त्रित सदस्यको रुपमा बोलाउन सक्नेछ । यसरी उपस्थित भएको अवस्थामा उपाध्यक्षले जिल्ला विकास समितिको सदस्यले पाए सरह बैठक भत्ता पाउने छ ।

८. बैठक भत्ता : (१) कार्यालय समय बाहेक र बिदाको दिनमा समितिको बैठक बस्नु पर्दा उपाध्यक्ष बाहेक अन्य पदाधिकारीहरुले समितिको बैठकमा भाग लिए वापत भत्ता जिल्ला विकास समितिका सदस्यले पाए सरहको बैठक भत्ता पाउनेछ । यस्तो भत्ता उपलब्ध गराउँदा जिल्ला विकास समितिको प्रशासनिक खर्चको सीमा भित्र रही उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । साथै जिल्ला विकास समितिले बैठक भत्ता, भ्रमण खर्च तथा अनुगमन सम्बन्धी खर्चको व्यवस्था अनुदान तथा कोषतर्फको सम्बन्धित शीर्षकमा नै व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) समितिका पदाधिकारी बाहेक अन्य आमन्त्रित सदस्यलाई भत्ता उपलब्ध गराइने छैन ।

९. समितिको कार्यालय : समितिको कार्यालय जिल्ला विकास समितिमा रहनेछ । कार्यालय प्रयोजनको लागि केन्द्रबाट प्राप्त अनुदान र आन्तरिक श्रोतबाट जिल्ला विकास समितिले आवश्यकताको आधारमा व्यवस्थापन गर्नेछ ।

१०. निर्देशन दिन सक्नेः- (१) संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । त्यसको पालना गर्नु समितिको कर्तब्य हुनेछ ।

(२) उपेक्षित, उत्पीडित र दलितवर्ग उत्थान विकास समितिले कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समितिलाई मार्गदर्शन दिन सक्नेछ ।

११. थपघट र हेरफेर : संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले यस कार्यविधिमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

१२. खारेजी र बचाउ : दलित विकास जिल्ला समन्वय समितिको कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७०, खारेज गरिएको छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएको कार्यविधि बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भएको मानिनेछ ।

१३. अमान्य हुने : यस कार्यविधिमा लेखिएको कुनै कुरा प्रचलित कानुनसँग बाझिएमा हदसम्म कार्यविधिको व्यवस्था अमान्य हुनेछ ।